

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампариа се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник

КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Оглеси и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

СВ. М. ЈАКШИЋ

О Југословенима који, противно свом имену, станују северно и западно од Србије, као и о њиховој улози и утицају још је прерано говорити. Оно мало „Југословена“ који се, беспослени и безопасни, по Швајцарској и по Француској, одају фантазијама, требаће још мало да попрочекају, док им завичају — и то у најбољем случају — буде ослобођен, па ће се тек тада морати да пита и да саслуша тамошњи народ, како он мисли...

Св. М. Јакшић

У »Наје Цирихер Цајтунг« написао је Св. М. Јакшић један чланак, за који се, благо српски речено, мора рећи да је гнусан. Са несравњеном врлином, коју ми овамо, на вратима Србије, морамо имати према онима који су побегли од свих дужности и сваког морала, зазорно нам је полемирати са Св. М. Јакшићем. Са њим већ, по ранијим његовим греховима, има суд посла, али док он практично буде успео да га по заслуги казни, ми ћемо га везати за срамни стуб, да га тако гледа сав поштен српски свет.

Три су основне карактеристике бесомучног Св. М. Јакшића, које управљају свим његовим поступцима: апсолутно осуство националног осећања, себичан, најсебичнији, материјални рачун и болесна, врло примитивна осветољубивост. По тим особинама, он је и сувише био чувен и раније, али су тек данас оне престале да се толерирају због опасности коју оне данас значе. Њему се раније допуштало да ове три своје недопуштене особине без образа, експлоатише, уз сарадњу толико других, док се није прешло преко мере и док се нису одбила његова посредовања у диферацијама, прескучно плаћена. А тада је настало оно што је, за такав случај, неизбежно да човек, који је ставио на теразије државу на један тас, а себе на други, реши да његова страна претегне. Побегло је у неутралну земљу, иза бусије, повратио мајчино млеко, заборавио све што је научио у породици, у цркви, у школи, међу Србима.

»Наје Цирихер Цајтунг« је швајцарски германофилски лист,

али је у њему Св. М. Јакшић, желећи да буде већи католик од Папе, компромитовао и саме пангерманисте у српском питању. Он са подсмехом и са надувеним ауторитетом, а површно, и говори и суди о решењу југословенског питања. И, подсмева му се!

Каква је то велика невоља нагнала Св. М. Јакшића да данас, кад се њему чини, да смо пред одлуком наших националних аспирација, почне да их пориче? Да му нису пресушили извори, или да их Аустро-Немци сувише вешто не точе? Св. М. Јакшић није много наиван и сва његова пакост не би га могла завести да туђину јевтино служи. Па шта га је побудило? Ево кратке анализе:

Од три битне особине Св. М. Јакшића ставили смо на прво место његову анационалност. Је ли могућно, да се понесе светим, оправданим, одобреним, па, ако Бог да, и победничким идеалима о југословенском уједињењу, анационалан човек? Није, извесно; он за то нема вијугу у мозгу и тешко би му било судити на суду само због тога. Он је кривац, тешки кривац тек са отежавајућим околностима, са својом себичношћу и својим рачуницама. По том менталитету Св. М. Јакшић је већ, за себе, могао бити довољно слободан да нема обзира према свему што је српско, али да активустане против свега српског, припомогли су разорени његови рачуни и жеља за осветом, која је отуда потекла. Све је то појачано тиме, што је он оптужен за сличне поступке, што је позван на суди што није смео да дође на њега.

Ми смо апсолутно си-

гурни да је писање Св. М. Јакшића лишено сваког утицаја. И осим њега ми имамо доста непријатеља: Немачку, Аустрију, Турску и Бугарску. А много је и њихових новинара који, можда и паметније, пишу против нас него Св. М. Јакшић. Један више или мање, не значи за нас много. Јер према свима њима, ми имамо бескрајно јачу помоћ у својој праведној ствари и у моћним Савезницима, који ће правду помоћи. Што смо се ипак задржали мало на томе, то је да жигосемо кривца и да се никада не заборави. А треба ли да се стидимо одрода? Не, јер је он једини

ЗВЕЗДИЦЕ

Према ономе, како се у једним новинама преносе имена, може се очекивати, да ће се једном превести из неког француског листа, да је тамо и тамо допутовао „председник српске владе, Пазис“!

Гаргантуа

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Амстердам. — Фабрика муниције у Еврену одлетела је у ваздух.

Рим. — Италијански авијатичар мајор Пичио, оборно је дванаести аустријски аероплан, а поручник Банца осми.

Париз. — Балканска Агенција тврди, да су Немци потрошили на пропаганду у Грчкој, 12 милиона марака.

Атина. — Народна Банка исплатила је грчкој влади 50 милиона франака, као први аванс британске владе.

Атина. — »Елефтерос Ти пос« сазнаје, да ће се ратни закон проширити и на коринтску област.

ТИСА И ВЛАДА

Цирих, 14 септ.

Према »Новој Сл. Преси« далеко је још сваки споразум између Тисине странке и владиних странака. Напротив, још се није нашао компромис ни у питању изборне реформе.

»Лајпцигер Фолксцајтунг« пише, да је врло рањива ситуација, како у Мађарској, тако и у Аустрији. »У мађарском сабору, пише тај лист, треба да се реши изборна реформа. По томе се могу очекивати врло бурне седнице. А у Аустрији морају да одлажу Рајхсрат због

неслагања међу партијама.

Такође треба претпоставити, да посланици неће хтети да признаду министарство чиновника Сајдлера. И положај графа Чернина је јако отежан и већ му се помињу, као последници, принц Хоенлое или граф Тарновски.

ЗЛОЧИНЦИ

Женева, 14. септ.

Немци и у Румунији употребљавају исте методе као и у Белгији. Они одводе цивилно становништво да ради ровове. У близини коте 461, на румунском фронту, нађен је леш једног румунског старца, по имену Александра Паладе, који је имао код себе легитимације.

Несрећни старац био је послат да копа истакнуте ровове и убијен је на раду.

АМЕРИКА И СРБИЈА

Крф, 12. септ.

Г. Никола Пашић, председник српске владе, на свечаној вечери коју је приредио у част Мисија Америчког Црвеног Крста, написао је здравицу председнику г. Вилзону, великом поборнику за права малих народа, решеном да води рат до потпуне победе која би обезбедила свету трајан мир истинску слободу, право и правду, те основе будућој светској култури и цивилизацији; затим америчком

Лађе од бетона

У Норвешкој и у Жавелу код Париза покушавали су да саграде лађе од армираног бетона, али до сада нису имали успеха. Сада је једна финансиска група из Роана предузела овај посао, и на Гарони инсталирала радионице за конструкцију ових нових лађа. Директор свих ових радионица је Г. Еквије, проналазач овакве лађе.

Две лађе од бетона, које су биле саграђене пре једно четри месеца у Жавелу нису дале повољне резултате. Одрама по њиховом спуштању у воду, а може бити баш због начина на који су лађе спуштане, обе су се потопиле. У Норвешкој спуштање је изведено довољно, али функционисање лађе ипак није било задовољавајуће.

Лађице, које су конструисане у Жавелу и у Кристијанији, имале су врло слабу тонажу и намењене су за речну пловдбу. У Бордоу, напротив, раде се као неке једрилице.

народу који се, незаинтересован, бори да би угушио пруски милитаризам који омета и ремети мир и напредак у Европи и, најзад, самој Мисији која је похитала, да многу помоћ понесе напашеном становништву Србије. »Српски народ, рекао је г. Пашић, поноси се што има једног тако моћног великог и племенитог савезника као што је амерички народ«.

Г. Доц, амерички посланик, одговорио је написавши за здравље и срећу Њ. В. Краља Србије, Њ. Кр. В. Престолонаследника, Владе и Српског Народа истакнувши Србијине подвиге, њене патње и њене жртве за Право и Слободу и додавши да се амерички народ поноси што је потеглао мач за одбрану српског народа и српских интереса.

АТЕНТАТ У БЕЛГИЈИ

Амстердам, 14 септ.

Један холанђанин који се вратио из Брисла, прича, да је јужно од Брисела изашао из шина један воз, у коме је био генерал Лудендорф. Мисли се, да је овај случај дело нарочито припремљено. Генерал Лудендорф је рањен.

Неколико дана после овог случаја, објављена је једна немачка наредба, у којој се прети најстрожијим казнама онима, који се ухвате да лутају око шина.

Један сарадник »Мале Жиронде« посетио је Г. Горну, најстаријег инжењера у Друштву за лађе од армираног бетона. Г. Горну дао је потребне детаље.

Лађа, која се тек ради, у истини има оригинални изглед. Гледајући њен костур од челичних шипака, чини се човеку као да стоји пред каквом огромном котарицом. Лађа ће имати три катарке, дугачка је тридесет метара, плови помоћу једрица и помоћу једног претродног мотора од 100 коњских снага. Брзина јој је 6—7 чворова.

Котур лађе покривен је металним девицама. Труп има преграда. Среда се налази одељење за особље и магацин. На кљуну је кабина капетанова и механичарева.

Ова се лађа неће спуштати у воду онако, као оне што су се потопиле, већ има да се спусти као и све друге лађе од дрвета и челика, с том разликом само, што ће се спуштати не на кљун него на

кргу. Тежина лађе биће око 130 тона.

Г. Горну рачуна, да ће његова лађа, која је почела б. јула ове године, моћи да се пусти у воду око 15. октобра.

Костур је готово довршен, а сад ће се почети цементирана. Раније се цементировало на тај начин, што се костур лађе облагао једним дрвеним калупом; овога пута калуп се неће употребити.

Кад већ отпочне цементирана, оно мора непрекидно да траје око 100 сати. Сушења цемента трајаће 20—25 дана. Теме се конструкција завршава.

Лађа ће коштати око 200000 франака, а то ће рећи много мање него досадашње лађе, чија израда траје двапут дуже.

Нарудбине већ долазе друштву из Јужне Америке, те изгледа, да ће се радионице преместити на ушће Жиронде, где ће се моћи да раде и лађе са већом тонажом.

Г. Горну је направио једну минијатуру овакве лађе, која својом стабилношћу прави на води врло добар утисак. Он непоколебљиво верује, да је на оваквим лађама будућност.

ДВОЈАКИ РАДНИЦИ

Лозана, 14 септ.

Немачки лист „Лајпцигер Фолксблат“ пише, поводом раније одлуке радничких удружења у корист продужења рата, да су металуршки радници одрежали састанака, на коме су говорници жучно нападали вође радничких удружења изјављујући, да су они владини људи и да не бране интересе радничке класе.

НЕМАЧКИ БЕГУНЦИ

Лондон, 14 септ.

Дописник „Дели Меља“ пише ово писмо из Амстердама: „На позив немачког социјалног револуционарног листа „Камф“, који позива на једно предавање свога директора, дошла је једна врло велика гомила света. Највећи део слушалаца су Немци, и то готово испод тридесет година.

Изненадило ме овом прили-

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На десној обали Мезе артиљеријски двобој јак је између Бомона и Безонвоа. — По саслушању заробљеника потврђено је, да су у бесплодним нападима од 9 септембра, Немци имали врло велике губитке. Тога дана смо заробили 121 војника са 4 официра.

Источна војска. — Артиљеријска борба мања је на целом фронту осим на доњој Струми. Британски и српски авијатичари успешно су бомбардовали бугарске логоре у околини Демир Хисара, Дојрана и Нонте.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Јутрос у 5 сати напали смо на широком фронту северозападно од Ипра. Наше су трупе довољно напредовале. Доцније је непријатељ вршио

ликом, што присуствујем једној свечаној осуди Немачке од стране Немца, на немачком језику, пред Немцима, који пажљиво слушају.

Може се питати од куда ови Немци. Ода свуда. Један је дошао из Фландрије, други с руског фронта, трећи из Француске.

Број ових бегунаца врло много је порастао последње године. У Амстердаму је створен један логор за њих, а у целој Холандији има их на хиљаде.

ОПУЖБЕ ПОЧИЊУ

Лозана, 14 септ.

„Форверц“ овако пише о политичком систему у Немачкој:

„Ми имамо цара који, према уставу, једини има права да закључи мир, имамо канцелара, који се не да уклонити са власти и ако се не разуме ништа у спољној политици, министар спољних послова, који је само неодговорни помоћник канцеларов. Рајхстаг, који доноси резолуције о миру без икакве директне акције, комисију од седморице, која помаже да се редигују дипломатске ноте.

Уз овај ред имена треба додати још неке факторе, који имају највећег утицаја на спољну политику.“

Овим последњим речима чини се алузија на Хинденбурга и Лудендорфа.

БЕЗ ОПРАВДАЊА

Рим, 14 септ.

У једној званичној ноти објављеној синоћ, каже се: „У вече 10 септембра аустројски хидроплани летели су над Градом и на неколико небрањених села крај обале, бацали су много бомба, које су проузроковале више жртава међу грађанима. Убијена је једна жена.“

Пошто италијански авиони нису никада бомбардовали насељене а небрањене центре, то се овај варварски акт не може ничим извинити, па ни као репресивна мера, коју често Аустројанци истичу за оправдање оваквих поступака.“

Јаке против напада, али је одбијен. Јаке борбе трају и даље.

На заузетом терену нашли смо много немачких лешева и уопште непријатељски су губици били врло велики за време наших напада и против напада. Добили смо више од хиљадузаробљеника.

РУСКИ КОМИНИКЕ

У области Риге, јужно од друма који води из Пскова, у близини мајора Ринаида, непријатељ је извршио два против напада на положаје, које су Руси заузели уочи тога дана. Оба напада су одбијена.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

У области југозападно од Кимпелунга, после артиљеријске при-

преме, извршили су руски добровољци смео напад на непријатељске ровове, заробивши 15 војника. Непријатељ је имао више мртвих.

После жестоког артиљеријског бомбардовања, у Буковини, непријатељ је извршио напад на један вис, 45 километара северозападно од вароши Серета и успео да заузме један део ровова. Наше су резерве противнападом поштеде непријатеља и повратила ровове. На осталом делу фронта ништа важно. Активност артиљерије продужена је на разним секторима.

Руске и румунске патроле извршиле су више успешних извиђања и довеле заробљеника. Једна непријатељска батерија изабацила је више метакана на варош Галац и убила три лица.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

На целом фронту наше патроле су узнемиравале непријатеља и причињавале му губитке. Добили смо заробљеника и плена близу Флондара и Красу.

ЕРЦБЕРГЕР

Цирих, 14. септ.

Немачки лист „Дајче Бергерс Цајтунг“ пише поводом оставке Ерцбергера, као секретара административног савета индустријске групе Тисен, да је његов положај био немогућан. Као шеф стране центра у Рајхстагу он се изразио за мир без анексија и оштета, док би, као администратор Тисена, морао бити за анексију басена Брије.

НЕМАЧКА ДЕФАНЗИВА

Лондон, 14 септ.

Дописник енглеске штампе, код француске војске, наводи неколико одељака из немачких дневних наредаба, које су ухваћене. Оне истичу моћну артиљерију наших Савезника, која је приморала непријатеља, да усвоји нову одбранбену тактику, коју су Немци употребили у току битке код Мененског пута и која је потпуно пропала пред енглеском методом.

У овим наредбама говори се, да су истакнути положаји „методски разорени од савезничке артиљерије још пре почетка напада“ и да је „нова ватра непријатељске артиљерије потпуно спречила оправку наших ровова“.

Ове наредбе излажу нове пројекте за одбрану, који остављају на страну сутеренске законе и ровове и предлажу подизање нарочитих „гнезда“, у која ће се склонити групе војника и минобацача, поређани у дубину тако, да их је мање спреда а више позади. То ће допустити Немцима да врше противнападе из саме позадине.

Врло велика важност прилаже се томе, да скривање буде потпуно, тако, да војнике не примете наши авијатичари.

У току битке код Менена утврдило се, да трупе, које су биле поређане иза одбранбене зоне, спремне да изврше против напад, нису могле измаћи оку наших авијатичара.

У наредбама даље стоји: „Ако авијатичари наших непријатеља успеју да фотографису наше одбранбене радове, те ће радове непријатељ сигурно разорити артиљеријом.“ Овим непријатељ одаје нарочито признање нашим авијатичарима на њиховом прецизном извиђању, као и на моћи коју указују нашој артиљерији. Сликама, који је добијен са аероплана, то је у ствари око које управља топовима; то су Немци најбоље искусили у току овогodiшњег рата.

ДОГАЂАЈИ

ЈЕДНО ОБЈАШЊЕЊЕ

Пошто је поштанском наредбом обустављено шиљање српских листова приватним продавцима, то је и наш лист на неким местима морао изостати. Препоручује се тамошњим продавцима, да се за потребан број примерака обрете најближој војној пошти.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ. — Немачки Рајхстаг неће моћи у овој сесии, да донесе буџет.

ЛОЗАНА. — Према листу „Фолксшпигел“ из Манхајма, отварање школа одложено је због дизентерије.

РИМ. — Према пештанском листу „Аз Ешт“, немачки услови за мир били би ови: реституција Белгије, Румуније и француских области. Воспостављање Србије, као што је била пре другог балканског рата, уступање Македоније и Добруце Бугарима. Аутономија Алзаса и Лорена и Треста. Уступање једног дела Трентина Италији, а Аустрији једног дела Пољске. Слободне руке Немачкој што се тиче окупираних руских области и повраћања колонија Немачкој.

ЛОНДОН. — Јављају, да се Турци спремају да у Месопотамији предузму, чим престану јаке врућине, офанзиву, сличну оној, коју су предузели пре две године и која је онако крваво пропала. Немци уверавају, да ће послати у Месопотамију 100 хиљада људи појачања. Енглези су предузели све што је потребно да дочекају напад.

ПАРИЗ. — Из Вашингтона јављају, да је за шефа генералштаба постављен генерал Брајс на место г. Скота, који је прешао године.

ПАРИЗ. — Немачка пропаганда у Шпанији труди се да протуривест, да ће Папа предложити арбитражу шпанског краља Алфонза XIII. Ништа не даје повода за такву претпоставку, осим ако није жеља саме Немачке, пошто су сви њени маневри са посредовањем Ватикана

пропали, да шпанског краља компромитује у очима Споразума.

РИМ. Италијанска марињска комисија, у своје извештају који је поднела влади, тврди да је решен проблем којим се одстрањује опасност од мина као и од торпедовања. Остварење овога новог изума захтева време од пет до шест месеца. После тог времена гусарска немоћ биће дефинитивна.

ПЕТРОГРАД. — У тисци које је Керенски донео са фронта врло су повољни. Из целе земље стижу изјаве одањности руској влади.

ЦИРИХ. — Америчка штампа сматра, да је одговор централних сила само заневар, да дођу до обуставе непријатељства.

БЕРН. У више немачких јединаца избило је незадовољство због Кајзеровог и Хинденбурговог апела, којим се позива војска да издржи и четврту годину рата.

ЦИРИХ. — Немачко аустројски споразум, којим се укида пољска легија, изазван је сталним побунама насилно регрутованих војника.

ПАРИЗ. — „Матен“ јавља из Цириха, да је Турска у одговору на Папину ноту, тражила између осталог, да задржи отомански суверенитет над целом данашњом територијом царевине.

ВАШИНГТОН. Преставничка кућа Сједињених Држава ратификовала је кредит од 60 милијарди, од којих ће се 20 дати Савезницима.

ЛОНДОН. — Република Коста Рика објавила је рат Немачкој.

ЛОНДОН. — Јуче увече летели су непријатељски аероплани понова над Лондоном и бацали осам бомба на варош. До сада се зна за шест погинулих и дваестину рањених. Штета је незнатна.

ЛОНДОН. Три хиљаде америчких авијатичара спремни су да се укrcају за Европу, где ће служити на западном фронту.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ 13. септембра пушкарање и обострано артиљеријско дејство и рововског оруђа. У реону Ветреника нашом ватром одбили смо једну јачу непријатељску patrolу.

МАЛИ ОГЛАСИ

Јован, Иван и Светислав М. Солдатовић, са неописаном тугом извештавају своје пријатеље и познанике, да су добили из Србије вест, да је њихов отац Милан Н. Солдатовић трг. из Шапца убијен од разбојника, ноћу између 25 и 26 јуна тек. г. у својој кући у Баставу. 1—2

Српско Трговачко Друштво обавља све банкарске послове; врши размену новца по најповољнијим дневним курсевима; прима новац на штедњу и чување. Канцеларије се налазе у улици Александра Великог у згради Хотела Кувале, преко пута бив. грчке централне поште. 5—10

Др. Алберт Гатенџ, париски зубни лекар са 18 година искуства лечи уста за 4 до 5 дана завршен рад. Вади зубе без икаквих болова. — Егнатјева ул. 339 11—12